

НІЧОГО ОСОБИСТОГО, ТІЛЬКИ БІЗНЕС... НА КРОВІ

Чверть століття тому після оприлюднення у вересні 2000 року так званих «плівок Мельниченка» – матеріалів, які свідчили на користь версії, згідно з якою український президент виступив замовником викрадення та вбивства журналіста Георгія Гонгадзе – почалася кампанія протестів «Україна без Кучми». Тодішня політична опозиція вимагала відставки президента Леоніда Кучми. Серед посполитих знову набув популярності советський анекдот про сантехніка, який ремонтував санвузол у райкомі партії. Обігрувалась знаменита фраза «дядя Васі», яка стала класичною: «Та тут не кран треба... Тут всю систему міняти треба!».

Зеленський був змушений припинити спробу поставити НАБУ і САП під контроль генерального прокурора після вуличних протестів у липні © Тетяна Джафарова/AFP/Getty Images

Змінити Систему українцям, на жаль, не вдалося. І як наслідок, цьогоріч Україну сколихнув безпрецедентний корупційний скандал, якому передували липневі «картонкові» протести на підтримку незалежності НАБУ і САП.

У результаті успішно проведеної цими антикорупційними органами спецоперації «Мідас» було викрито високорівневу злочинну організацію, що діяла у сфері енергетики. У фігурантів вилучили долари в упаковці Федерального резервного банку США. Це багато про що каже. Йдеться вже не просто про корупцію. Це – державна зрада, вбивство нашої економіки і людських життів – мирних громадян і військових на фронті.

З так званих «плівок Міндіча» наразі оприлюднена далеко не вся інформація. Але й вона розкриває жахливі масштаби фінансових оборотів, пов'язаних безпосередньо з ворогом. Так, стало відомо, що через корупційні схеми в «Енергоатомі» пройшло щонайменше 100 мільйонів доларів. Як уже з'ясувалось, частина цієї суми від українських споживачів електр енергії регулярно передавалась безпосередньо до Москви.

Фотографія золотого унітазу, який, як кажуть, знаходиться в одній із ванних кімнат квартири колишнього ділового партнера Зеленського Тимура Міндіча © Via Telegram/social media

Світова преса зарясніла коментарями й запитаннями щодо корупційного скандалу в Україні. Чи причетний до розкрадань Президент Зеленський? Чи розуміє українська влада наслідки скандалу? Що робити з урядом України? Чи мають США компромат на українського президента? Чи є Зеленський самостійною фігурою? Незграбне пояснення Михайла Подоляка, радника Офісу Президента, що корупція, мовляв, є «невід'ємною частиною економіки» виглядає більш ніж цинічно. Тим паче в умовах війни. І вже без сарказму та іронії сприймається багатозначна словесна конструкція: як в оману ввели в Омані, чи як в Омані ввели в оману...

15 листопада Financial Times надрукувала статтю під промовистим заголовком «Хабарі та корупція, мішки з грошима та золотий туалет: корупційна криза, що охопила уряд Зеленського» («Bags of cash and a gold toilet: the corruption crisis engulfing Zelenskyy's government»). Її автор Фабріз Депрез наводить слова Дар'ї Каленюк, виконавчої директорки Антикорупційного центру, київської організації з контролю за дотриманням законодавства: *«Розслідування є успіхом, позитивним знаком. Однак тиск, якому піддаються НАБУ і САП, є божевільним. Це історія, яка може бути позитивною, але тільки якщо Зеленський обере сторону НАБУ і САП, а також народу України»*.

Амерканський журналіст ззначає, що аналітики та політичні діячі вважають, що нові факти, виявлені в ході розслідування, можуть ще більше дестабілізувати українського президента.

Завдано потужного удару по іміджу держави. Постраждала її фінансова репутація. По суті зраджено військових, які щодня проливають кров, щодня ховають побратимів. Корупційний скандал – це не просто ганьба. Це – вирок офісно-президентській системі, в якій привільно почувається ймовірно етнічне ОЗУ, члени якого цинічно купують собі золоті унітази в той час, коли українську енергетику щоденно знищує москва, позбавляючи громадян електрики, коли діти не мають можливості навчатися в освітлених і теплих приміщеннях, коли потерпають підприємства, коли під слідством опиняються герої-фронтовики. Прикметно, що на записках, зроблених НАБУ, підозрювані спілкуються між собою винятково російською. І подивовує, що саме в цій порі, 17 листопада, на сайті Верховної Ради з'являється Законопроект (№ 14228) про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію антисемітизму в Україні» щодо визначення спеціального координатора з питань запобігання та протидії антисемітизму...

Люди втомились від війни. Через втому і брутальні дії представників влади, які відверто толерують корупцію, у громадян виникає агресія до військовослужбовців з ТЦК та СП. Яким може бути моральний стан солдат і старшин ЗСУ, котрі довідуються про цинічне пограбування країни у запіллі?

Не випадково емоційно висловився командувач Сил безпілотних систем ЗСУ Роберт «Мадяр» Бровді: *«За три дні після зупинки війни збираю команду і газую за кордон. Політика мене не цікавить за визначенням у цій країні. В мене є свої пріоритети і чітке бачення майбутнього і воно на найближчі пару років з Україною не пов'язане»*.

Викриття російських агентів в ході операції «Міда» (в одного з фігурантів НАБУ під час обшуку знайдені службові документи у фірмовій папці служби безпеки президента росії) у такій стратегічній галузі, як енергетика, зайвий раз засвідчує, що в запіллі Української держави, поза фронтом, твориться загроза її суверенітету та обороноздатності.

Будьмо відверті, крім енергетики є проблеми в Укрзалізниці, в Міноборони. Але якщо енергетика – це 200 млрд гривень, то в оборонки інші масштаби. Тут йдеться вже про трильйони.

Чи знав Володимир Зеленський про фінансові оборудки у своєму найближчому оточенні? До брутальної схеми збагачення на сотні мільйонів доларів ймовірно причетні найближчі його друзі та фінансові партнери. Прикметно, що епіцентрі корупційного скандалу опинився давній друг президента Тимур Міндіч. Чи не тому влітку влада так заповзятю взялася нищити незалежність НАБУ і САП?

Наразі до кампанії протестів «Україна без Зеленського» не дійшло. Але корупційний скандал з виразно помітним присмаком держзради, ймовірно, може дуже сильно зачепити владну вертикаль.

Польський прем'єр-міністр Дональд Туск 14 листопада заявив, що **попереджав** Володимира Зеленського про використання Росією в пропагандистських цілях повідомлень про корупцію у вищих ешелонах влади: *«Я сказав президенту Зеленському, щоб він стежив за будь-якими, навіть найменшими симптомами корупції навколо нього, тому що це має вирішальне значення для його репутації»*.

Давнє застереження, схоже, було не почуте. Згадаймо 28 квітня 2022 року, коли нідерландська журналістка проєкту Nieuwsuur телеканалу NOS Mariëlle Tweebekke в розмові з Володимиром Зеленським сказала, що «корупція в Україні досі існує, і війна не змінила цього». Український президент у стилі хуцпи не приховував свого обурення: **«Як ви можете говорити про те, що зараз в Україні корупція? Як так можна?...»**.

Того ж року, 17 листопада, під час звернення до учасників економічного форуму, організованого Bloomberg, Зеленський заявив, що **в Україні корупції зараз немає**, тому що ми всі єдині. **«Багато корупціонерів поїхали разом зі своїми грішми, і ми будемо робити все, щоб вони залишилися там, де перебувають»**.

«Наше післявоєнне суспільство не пробачить будь-які корупційні кроки, і тому я впевнений, що ми це поборемо. Паралельно з цим є реформи, є антикорупційна система, у нас вона одна з найпотужніших в Європі, у нас багато інституцій. Завершується відбір до останнього антикорупційного органу (директора НАБУ – УП), і ця система буде на 100 відсотків працювати» (з виступу Володимира Зеленського на Мюнхенській конференції з питань безпеки, лютий 2023-го).

28 серпня 2023 року тележурналістка Наталія Мосейчук під час інтерв'ю запитала Володимира Зеленського: **«Ви, пане президенте, оголосите війну корупції? Чи у вас вистачить сил вести дві війни разом?»**. У відповідь Зеленський взявся доволі плутано пояснювати: *«Чи повинен я знаходити часу більше на боротьбу з корупцією? Так. Чи ми будемо це робити? Точно. Але в мене немає дуже багато часу, щоб займатися деталями... Є фундаментальні рішення. На них я звертаю увагу. Наприклад, корупцію. Я поставив задачу законодавству. І законодавцю України буде запропоновано мої пропозиції щодо прискорення боротьби з державною зрадою на військовий час»*.

11 вересня 2023 року в інтерв'ю CNN Володимир Зеленський запевнив американського журналіста, що випадки корупції в Україні не пов'язані з допомогою партнерів: *«Усі ці випадки не пов'язані з допомогою від наших партнерів. Тобто йдеться не про зброю наших партнерів, не про гроші на зброю, не про гроші для бюджету, щоб виплачувати пенсії, соціальну підтримку тощо. Це інші справи, це не про партнерів»*.

У висліді соціологи констатували (11 вересня 2023 року «Українська правда» оприлюднила результати опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з Київським міжнародним інститутом соціології у липні 2023 року), що **майже 80 відсотків українців вважають президента Володимира Зеленського відповідальним за корупцію в уряді та воєнних адміністраціях...**

«Не боротьба з корупцією, а перемога над нею», – пафосно звертався до виборців Володимир Зеленський у сво-

їй передвиборчій програмі кандидата на пост Президента України. – «Не вкради!» основна заповідь у боротьбі з корупцією. Нульова толерантність до корупції на всіх рівнях. Підозрюваний у корупції не вийде під заставу. Засуджений за корупцію отримає конфіскацію майна і довічну заборону обіймати державні посади. Викривач корупції перебуватиме під захистом держави та отримуватиме матеріальне заохочення. Я сам не крав і нікому не дозволю! Новоствореним антикорупційним органам і Вищому антикорупційному суду – максимальну державну підтримку для ефективного виконання їхніх завдань. Чесні посадовці отримають гарантовані гідні заробітні плати, відкриті конкурси на посади, високий соціальний статус і державне страхування. Моя ціль – повна відкритість діяльності влади, автоматизація публічних процесів онлайн, зведення всього функціоналу держави до розмірів смартфона. Мета: не брати, не давати, а хто не зрозумів – саджати! <...> Моє головне завдання – привести до влади порядних і патріотичних фахівців. Треба міняти країну і змінюватися самим. Треба брати відповідальність на себе й показувати приклад майбутнім поколінням. Треба єднатися усім, хто незалежно від статі, мови, віри, національності просто ЛЮБИТЬ УКРАЇНУ! ЗМІНИМО УКРАЇНУ РАЗОМ!».

Корупційний скандал сколихнув не лише Україну. Він шокував її партнерів і симпатиків у всьому світі. Подробиці багатомільярдних обладунків у енергетиці та оборонці воістину вражають. Однак вичерпної відповіді на запитання, хто насправді стоїть за фінансовими схемами, наразі немає. Хто очолює мафію, якщо Тимур Міндіч, за словами Ігоря Коломойського, – лише «стрілочник»? Непрояснена до решти роль оточення президента щодо виведення грошей через Москву. Що насправді коїться в Міноборони, де реальна ситуація може бути ще гіршою, ніж в «Енергоатомі». ФБР уважно стежить за тим, що відбувається. Але...

«Нині неможливо передбачити, скільки ще людей із влади сидять на пороховій бочці, очікуючи, що НАБУ приїде й до них. В офісі президента – теж. <...> Усю систему потрібно чистити. Повністю. Не тільки від злодіїв, а й від дурнів і помічників «деркачів». Президент чудово знає, як вона працює, тому що сам її створив. Зеленський установив правила, як «сподобатися президентові», які не мають нічого спільного з компетентністю, професіоналізмом, позицією» (Інна Ведернікова, ZN.ua).

Поміркуймо. Які можуть бути політичні наслідки оприлюднення «плівок Міндіча» для українського президента, для ключових працівників його Офісу? Саме час згадати про воєнгеймський скандал, про корупційний скандал з австрійським канцлером Себастьяном Курцом та відставку прем'єр-міністра Ісландії Сігмундур Гуннлаугссон після скандалу з панамськими офшорами.

4 грудня 2019 року народний депутат України Степан Хмара, Герой України, під час свого виступу з трибуни Верховної Ради України більш ніж різко висловився про команду Зеленського: «За кого всіх вас і нас тримають, за кого тримають українців? Оця шпана ліквідаторів, яка сьогодні прийшла до влади, їх всіх чекає трибунал, а влада зміниться. Вони думають самі заробити дуже багато, ну не заробити, а вкрати, дуже багато і дуже швидко, а потім злиняти десь в теплі краї. Там немає поняття такого, як патріотизм, як сумління, як совість, там нічого такого немає... як віра. Їх нічого не зв'язує з Україною. Це перекотиполе, яке немає коріння, для них тільки гроші. Тому вони брешуть, брешуть і ще раз брешуть і хитрують. Вони мають зникнути, як роса на сонці!».

Міністр енергетики України Світлана Гринчук (праворуч) була змушена піти у відставку © Genya Savilov/AFP/Getty Images

Цей безкомпромісний советський політв'язень у програмі Остапа Дроздова на 4 КАНАЛІ (<https://youtu.be/uUy6TOOrN20k>) 20 серпня 2020 року безсторонньо охарактеризував Володимира Зеленського: «Зеленський – це людина дуже хитра, підступна, підла і без моралі... Він не прийшов будувати чи зберігати державу. Він прийшов, і ті, хто його приводили для того, щоб взяти з України все, що можна... Грабанути! І тоді піти, бо їм «всё равно где жить».

У червні 2021-го в етері «Прямого» Степан Хмара наголосив: «Зеленський не тільки вбивця Конституції, але й в цілому руйнівник держави. Мене шокувала остання його пресконференція, де він практично визнав, що вони зрадили Українську державу... Для нього Україна – це територія, де можна бути при владі і можна задовольняти всі свої забаганки, в тому числі багатіти».

Поміркуймо. Чи процвітала корупція у Великій Британії у 1940–1945 рр. коли її уряд очолював Вінстон Черчилль? Питання риторичне. Прем'єр міністр Великобританії навіть не намагався ставити на ключові посади «своїх людей». Важливі державні обов'язки він розподіляв між найефективнішими та найпопулярнішими діячами парламентських партій – консерваторами, лібералами і лейбористами. Британська економіка була мобілізована для потреб війни. Ухвалений «акт про надзвичайні повноваження» дозволяв для задоволення воєнних потреб поширювати урядовий контроль на будь-яке майно. Була запроваджена загальна військова повинність. Кабінет міністрів працював як добре налагоджений годинниковий механізм.

На жаль, жорсткі методи державного управління, запроваджені Вінстоном Черчиллем у воєнний час, досі не застосовані належним чином у воюючій Україні.

Варто навести знамениті заповіді Голди Меір: *«Якщо ви хочете побудувати ту країну, куди повертатимуться її сини та дочки, якщо ви хочете побудувати країну, звідки виїжджатимуть тільки в сезон відпусток, якщо ви хочете побудувати країну, яка не матиме почуття страху за майбутнє, то зробіть лише два кроки:*

1. *Прирівняйте корупцію до зради Батьківщини, а корупціонерів – до зрадників, аж до сьомого коліна.*

2. *Зробіть три професії найоплачуванішими і найшанованішими. Це – військові, вчителі та лікарі.*

І найголовніше – працюйте, працюйте і працюйте, бо ніхто, крім вас, не захистить вас, ніхто не нагодує вас, крім вас самих, і ваша країна потрібна тільки вам і більше нікому.

Коли це стане не просто словами і простим гаслом, а стане образом вашого життя, значить, ви досягли свого...»

Чи взяла до уваги ці інструкції нинішня українська влада? Питання риторичне.

У липні 2022 року Степан Хмара спробував повернути на розум Володимира Зеленського: *«Володимире Олександровичу, вже давно на часі Тобі зрозуміти, що Ти Президент України, а не покровитель організованого злочинного угруповання, яке утворилося Єрмаком в Офісі Президента... Володимире Олександровичу, Ти муши зрозуміти, як Президент України, що твоє завдання служити тільки інтересам Українського народу і більше нікому. Для цього насамперед потрібно очистити своє оточення від всього сміття і шкідників. І Ти це повинен зробити».*

Однак Володимир Зеленський, треба думати, не усвідомив, що запорукою і головною умовою виживання суспільства, і, зрештою, його власного, є знищення корупції, що організована злочинність може триматися лише на корумпованості влади і чиновницького апарату.

Привертає увагу той факт, що офіційного звернення Зеленського до народу у зв'язку з голосним корупційним скандалом не було. Президент уперше прокоментував звинувачення проти своїх соратників у понеділок ввечері, висловивши підтримку розслідуванню, але **не зобов'язавшись вживати будь-яких заходів**. Вимога Зеленського про відставку двох міністрів пролунала щойно у вівторок після того, як прем'єр-міністр Юлія Свириденко оголосила про відсторонення міністра юстиції Галушенка. Це рішення громадські діячі одразу ж розкритикували як недостатнє.

17 листопада Мартина Богуславець, юристка та голова громадського Антикорупційного центру «Межа» емоційно поділилися своїми враженнями від побаченого і почутого на засіданні Тимчасової слідчої комісії у справі «плівок Міндіча» на своїй сторінці Facebook: *«За тиждень ДБР не відсторонили жодного свого працівника і не провели розслідування Жодного! За тиждень ДБР не подали запит до НАБУ аби вилучити матеріали і почати розбиратись. Людина, до якої в ДБР ходив радник Галуценка – агента фсб – аби «кляпати справи» далі працює в ДБР... Свириденко на виклик ТСК НЕ прийшла. Міністри Галуценка і Гринчук НЕ прийшли... Цей Уряд не здатен забезпечити ніяких антикорупційних інструментів... Ці правоохоронці і прокурори без повного перезавантаження не здатні більше забезпечити нам незалежні розслідування».*

Народна депутатка Софія Федина також поширила допис у Facebook: *«П'ять годин парламентська комісія під керівництвом Ярослава Железняка допитувала урядовців (тих, хто дійшов), представників органів державної влади, правоохоронців, банків та інших причетних осіб. Але що шокує – так це кількість осіб, які замішані у цій схемі – схемі, яка, можливо, досі працює! В мене склалося стійке враження, що більшість з присутніх так само замішані у корупції. Погляди – опущені вниз, невпевнені відповіді, превалювали намагання виправдатись, а не дослідити ПРАВДУ... В ДБР досі працює співробітник, який фігурує на плівках. Примітно, що відомство за тиждень не відсторонило жодного свого працівника, не подало жодного запиту до НАБУ і не почало відповідні розслідування. Особливо цинічною була доповідь голови Держфінмоніторингу Філіпа Пронін, який сказав, що по фігурантах «Міндічгейту» немає жодної підозрілої операції. Зате на замовлення Зеленського заблокувати рахунки Порошенка за кілька годин – це Фінмоніторинг встиг це й як. Раніше директор НАБУ Семен Кривонос заявив, що Бюро подекуди аномально довго очікує на дані від Державної служби фінансового моніторингу. Після того, як Проніну поставили те питання, виступ посадовця став надзвичайно наглим, на підвищених тонах він доводив, що затримок за Фінмоніторингом не було. Всі присутні розуміли, що він бреше і покриває співників».*

Про таких «державотворців» дотепно висловився Роман Купчинський: *«У нас є три види шкідників: перші – люди без почуття честі, другі – без почуття обов'язку, треті – без почуття дійсності. Перших бояться, других толерують, третіх дуже часто слухають. Поважні бланзи мають у нас велику пошану».*

Можна припустити, що ця ТСК могла б надихнути і геніального Сальвадора Далі створити епохальне сюрреалістичне полотно.

Диптих Герарда Давіда «Суд Камбіса»

Два десятиліття тому, в жовтні 2005-го, автор наголошував: *«Жодна боротьба з організованою злочинністю, зловживаннями влади не матиме успіху, якщо в країні не створений реально незалежний механізм судочинства. Найстрашніша для суспільства корупція – це корупція судів, оскільки суд є останньою інстанцією, куди громадяни можуть звернутися за справедливим рішенням. Існує конечна потреба створення реально функціонуючого незалежного механізму судочинства: судді обираються народом, тобто одержують судову владу безпосередньо з рук суверена; судді не можуть бути змінені виконавчою владою; утримання судів і суддів має бути визначене і закріплене Конституцією; надалі ніхто не може змінити розмірів їхнього утримання, тобто виконавча влада позбавляється мож-*

ливості управляти судами за допомогою додавання їм матеріальних благ або, навпаки, обмеження; змінити суддів або усунути їх від посад можуть тільки виборці, для чого має бути вироблений ефективний механізм; для нагляду за діяльністю судів треба створити виборний орган, незалежний від інших структур влади; судова влада має обмежуватись судом присяжних».

Помовчимо. В українській владі постійно відсутня політична воля для боротьби з хронічною соціально-політичною недугою під назвою корупція. У результаті через тридцять чотири роки з моменту проголошення незалежності Українська держава у листопаді 2025-го опинилась в епіцентрі світової політичної турбулентності. Російсько-українська війна не спричинилась до руйнації наскрізь прогнилої корупційної політико-економічної структури, не стала потужним каталізатором позитивних змін у суспільстві. Тож корупційне цунамі нищить країну зсередини і вона, мов сновиди, окрадена й обкрадена прощує в геополітичну прірву. Парламент – надважливий елемент державної системи – по суті деморалізований. Хто чи що зупинить цей самовбивчий процес руйнації?

Видатний український історик Ярослав Дашкевич у 1994 році дійшов такого висновку: *«Сьогодні в Україні відбувається боротьба російського націоналізму та його колаборантів за Україну. Ставкою в боротьбі є життя української нації і справжня незалежність України. Становище може спасти лише прихід до влади сильної, розумної і чистої української руки, що дотримуватиметься лінії безумовного захисту незалежності, служіння українській національній ідеї. Така сильна, розумна і чиста рука отримає повну підтримку нації так, як підтримку нації отримала ідея незалежності від того нібито національно невідомого народу. Іншого порятунку для нації та держави немає»*.

В умовах війни «картонкові» протести українську владу до тям не приведуть. Треба звернутись до Конституції – згадати, що Україна є парламентсько-президентською республікою. Не офісною. Урядова криза має бути подолана формуванням уряду національної єдності (порятунку) – уряду позапартійного, технократичного, професійного, патріотичного. Інформаційний простір потребує наповнення опозиційними та громадськими ЗМІ, які сповідують державницьку, виразно національну позицію. Нагального реформування потребують правоохоронні структури через конкурси на відповідальні посади.

Невеличкий екскурс в історію. У липні 2022 року конгресмен українського походження Вікторія Спарцз закликала до відставки голови Офісу президента Андрія Єрмака. Зауважмо, що нині проблема з очільником Офісу президента набула особливої гостроти. У 2024-му ця контроверсійна політикиня виступила проти надання готівки уряду України: *«Я не підтримуватиму надання готівки українському уряду – лише летальну допомогу»*. Цьогоріч, 8 квітня, на своєму офіційному сайті Спарцз заявила: *«Я витратила величезну кількість енергії, намагаючись допомогти українським військовим виграти їхню жорстоку боротьбу з Росією. На жаль, якщо вашою країною керують такі ідіоти і шахраї, як Зеленський і його маріонетковий парламент, це зруйна справа»* (<https://spartz.house.gov/media/press-releases/spartz-lasting-peace-ukraine-not-possible-now-ceasefire-needed>).

«Міндічгейт» радикально загострив політичну кризу в українському парламенті. 18 листопада у Верховній Раді виступив лідер «Європейської Солідарності» Петро Порошенко із жорсткою заявою щодо корупційної кризи, спро-

вокованої розкраданням оборонних коштів, що було задокументовано на так званих «плівках Міндіча»: *«Україна переживає найбільшу загрозу свого існування з 24 лютого 2022 року. Фронт недофінансований, партнери шоковані, народ розлючений. Це криза довіри – до уряду, до влади, до парламенту... Коли йдеться про розкрадання сотень мільйонів доларів, коли в схемах фігурують керівники державних органів, члени спостережних рад, окремі міністри – косметичні рішення не працюють. Має піти увесь уряд»*.

Та чи скресне політична крига від почутого? Володимир Зеленський опинився по суті перед екзистенційним викликом: визнати свою некомпетентність або співучасть у злочині. Щоправда він може скористатись досвідом Лі Куан Ю, творця сінгапурського дива, і продемонструвати політичну волю – віддати Феміді своїх найближчих друзів. Такий радикальний крок допоможе покінчити зі станом невизначеності.

Ще одне випробування чекає на українського президента у Стамбулі 19 листопада, де матиме зустріч з президентом Ердоганом. Пряма мова: *«Ми будемо говорити з ним про максимальні можливості, як зробити так, щоб Україна отримала справедливий мир. І це, я думаю, буде достатньо предметна бесіда. Може довга, може не дуже довга. Подивимося»*.

«Це ж було вже», – згадалась меметична фраза від Леоніда Кучми. 16 жовтня минулого року Зеленський представив у Верховній раді план перемоги України, зрезюмувавши: *«План перемоги – це гарантія, що божевільні в Кремлі втраять можливість продовжувати війну. Тому План перемоги є мостом до реалізації «формули миру» і шляхом до чесної дипломатії»*. А через місяць він представив План внутрішньої стійкості України...

Помовчимо.

Олег К. РОМАНЧУК

